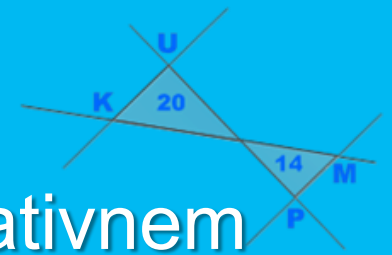
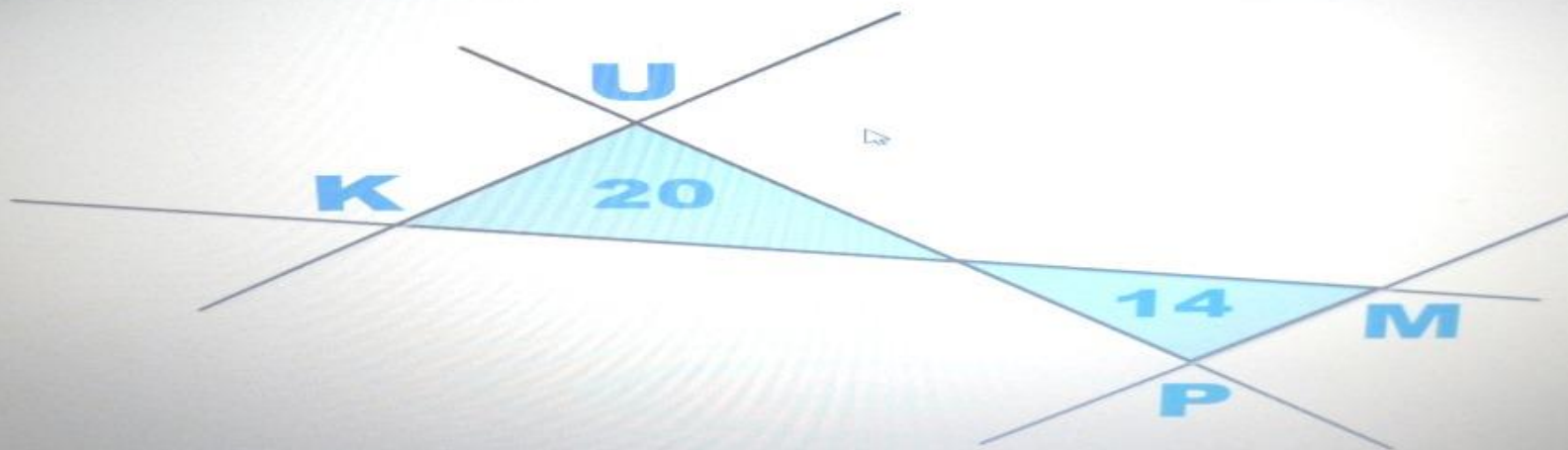

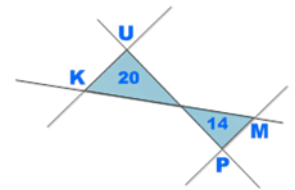
Predstave bodočih učiteljev predmeta matematika v OŠ o neformalnem formativnem preverjanju znanja

Adrijana Mastnak

Zavod Republike Slovenije za šolstvo
The National Education Institute Slovenia

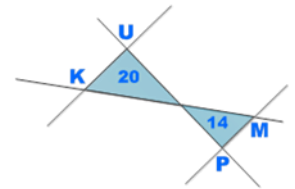
Teoretična izhodišča

- Formativno preverjanje znanja (preverjanje za učenje)
  - Namenjeno je sprotnemu zbiranju in interpretiranju informacij o učenčevem znanju ter odzivanju nanje z namenom napredovanja učenca v učenju (Bell in Cowie, 2001)
  - Black (1998) je ugotovil, da formativno preverjanje znanja spodbuja učenje, če: poteka precej pogosto, je povezano z dejanskim poučevanjem in uporabno za nadaljnje vodenje pouka

Neformalno formativno preverjanje znanja

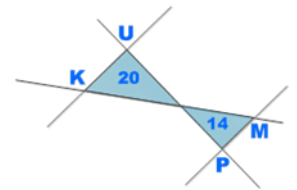
Kriteriji določanja:

- Stopnja načrtovanosti
- Stopnja formaliziranosti (v smislu eksplicitnosti instrumentarija)
- Osnovni namen dejavnosti med ugotavljanjem znanja
- Preverjanje je formalno, če ga izvajamo načrtovano kot dejavnost preverjanja in z oblikovanim instrumentarijem.

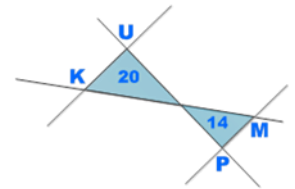
Metode neformalnega preverjanja znanja

- Pogovor v razredu (frontalni razgovor, diskusija, pogovor v paru/skupini, individualni razgovor)
- Opazovanje učencev pri dejavnostih v razredu
- Reševanje nalog

Opredelitev raziskovalnega problema

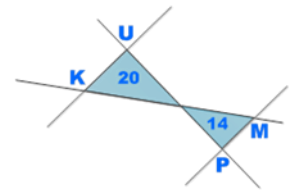
- Malo raziskav na tem področju
- Raziskave kažejo, da so neformalni načini preverjanja znanja pri učiteljih pogosto neozaveščeni, čeprav imajo pomemben vpliv na potek učnega procesa in dosežke učencev

Cilji raziskave

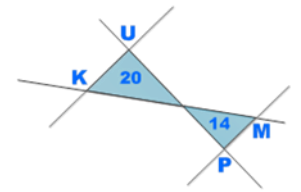
- Kakšne so predstave bodočih učiteljev predmeta matematika (študentov) o neformalnem formativnem preverjanju znanja?
- Raziskovanje predstav bo vključevalo:
  - Kakšen pomen dajejo študenti neformalnemu formativnemu prev.znanja v odnosu do formalnega,
  - katere metode neformalnega preverjanja poznajo in kakšno pomembnost jim pripisujejo ter
  - kako vidijo način izvajanja posameznih metod?

Primerjava predstav študentov matematike glede na letnik študija in primerjava predstav študentov glede na študijski program (matematika in razredni pouk)

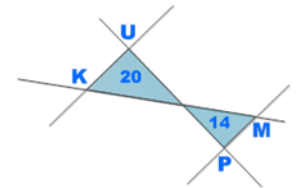
Vzorec, zbiranje in obdelava podatkov

- Študenti 2. letnika matematike z vezavami (40)
- Študenti 4. letnika matematike z vezavami (22)
- Študenti 4. letnika razrednega pouka (86)

- Raziskava je potekala v študijskem letu 2012/2013

- Merski instrumentarij: anketni vprašalnik

Rezultati raziskave

Predstave študentov o neformalnem ugotavljanju znanja v odnosu do formalnega

Stališča študentov o osnovnih značilnostih NFPZ

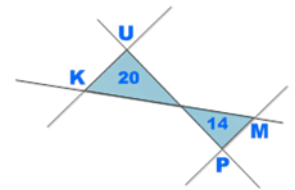
6	Preverjanje znanja naj se izvaja stalno, tudi med poučevanjem.
7	Preverjanje znanja naj bo vedno napovedano.
8	Preverjanje znanja naj bo vedno načrtovano.

Primernost posameznih metod NFPZ za ustvarjanje slike o znanju učenca

1	Opazovanje učencev med obravnavo je primerna metoda NFPZ.
3	Razgovor med obravnavo je primerna metoda NFPZ.
4	Opazovanje pri reševanju nalog in pregledovanje domačih nalog sta primerni metodi NFPZ.

Kakovost NFPZ v primerjavi s formalnim preverjanjem znanja

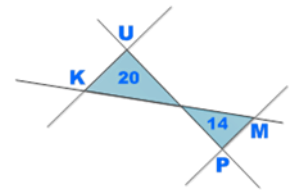
2	S pisnimi preizkusi izvemo več o znanju učencev kot z NFPZ.
5	Predhodne ocene učencev povedo več o znanju učencev kot NFPZ.

Metode NFPZ

- Katere metode ugotavljanja znanja bi študenti uporabili v danih hipotetičnih situacijah:
  - Vsebina: primerjanje ulomkov po velikosti, ugotavljanje znanja v posameznih etapah učnega procesa
  - Preverjanje razumevanja odnosa med pravokotnikom in kvadratom pri vseh učencih hkrati

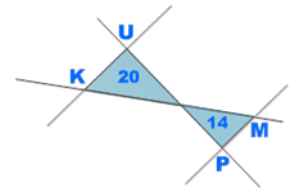
Načini ugotavljanja učenčevega znanja v posameznih etapah učnega procesa		Skupina							
		Razredni pouk 4.L		Matematika z vezavo 2.L		Matematika z vezavo 4.L		Skupaj	
		f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Ugotavljanje predznanja	Odgovarjanje na vprašanja	14	30,4 %	21	51,2 %	5	22,7 %	40	36,7 %
	Učenec gre skozi naloge/dejavnost	26	56,5 %	16	39,0 %	13	59,1 %	55	50,5 %
	Drugo	6	13,0 %	4	9,8 %	4	18,2 %	14	12,8 %
	Skupaj	46	100,0 %	41	100,0 %	22	100,0 %	109	100,0 %
Ugotavljanje znanja med obravnavo	Odgovarjanje na vprašanja	23	38,3 %	26	51,0 %	9	31,0 %	58	41,4 %
	Učenec gre skozi naloge/dejavnost	26	43,3 %	15	29,4 %	13	44,8 %	54	38,6 %
	Drugo	11	18,3 %	10	19,6 %	7	24,1 %	28	20,0 %
	Skupaj	60	100,0 %	51	100,0 %	29	100,0 %	140	100,0 %
Ugotavljanje znanja po obravnavi	Odgovarjanje na vprašanja	0	0,0 %	8	17,8 %	4	16,7 %	12	10,8 %
	Učenec gre skozi naloge/dejavnost	38	90,5 %	29	64,4 %	12	50,0 %	79	71,2 %
	Drugo	4	9,5 %	8	17,8 %	8	33,3 %	20	18,0 %
	Skupaj	42	100,0 %	45	100,0 %	24	100,0 %	111	100,0 %

Primerjava glede na letnik študija

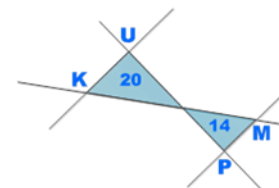
Izbira metod **je odvisna od letnika študija** (hi-kvadrat): študenti 2. letnika pogosteje navajajo metodo razgovora v primerjavi s študenti 4. letnika, študenti 4. letnika pogosteje navajajo tudi druge metode

V posameznih etapah učnega procesa izbira metod ni odvisna od letnika študija.

Primerjava glede na študijski program

- Izbira metod ugotavljanja znanja je odvisna od študijskega programa le pri **ugotavljanju znanja po obravnavi**
- Študenti 4. letnika matematike bi se pogosteje posluževali tudi metode razgovora in ostalih metod, medtem ko bi večina študentov razrednega pouka uporabila metodo reševanja nalog

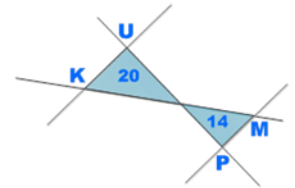

Metode NFPZ

Preverjanje razumevanja vseh učencev	Skupina							
	Razredni pouk 4.L		Matematika z vezavo 2.L		Matematika z vezavo 4.L		Skupaj	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Odgovarjanje na vprašanja	12	27,3 %	21	48,8 %	11	45,8 %	44	39,6 %
Učenec gre skozi naloge/dejavnost	27	61,4 %	15	34,9 %	9	37,5 %	51	45,9 %
Opazovanje učencev pri reševanju naloge	5	11,4 %	7	16,3 %	4	16,7 %	16	14,4 %
Skupaj	44	100,0 %	43	100,0 %	24	100,0 %	111	100,0 %

Izbira metod ni odvisna od letnika študija in študijskega programa

Največji delež študentov bi uporabil metodo reševanja nalog

Pogostost uporabe posameznih metod

NFPZ

- Študenti bi najpogosteje uporabljali metode, ki so pri pouku vsakodnevno prisotne ter so neformalne
- Študenti razrednega pouka kot najbolj pogosto (vsak dan) niso navedli opazovanje neverbalne komunikacije

Opazovanje učencev pri individualnem reševanju nalog.

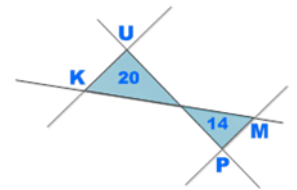
Učenci postavljajo učitelju vprašanja o snovi med ali po obravnavi snovi.

Pregledovanje rešitev oz. postopkov reševanja v domači nalogi.

Opazovanje učencev pri reševanju nalog pred tablo.

Opazovanje učencev pri zapisovanju snovi v zvezke med obravnavo.

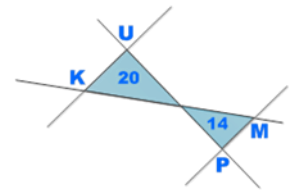
Opazovanje vedenja (neverbalne komunikacije) učencev med obravnavo snovi.

- Študenti bi občasno uporabljali metodo pogovora v razredu

Razgovor s posameznimi učenci ob individualnem reševanju nalog.	Razgovor o snovi s celotnim razredom med in/ali po obravnavi snovi.	Pregledovanje učenceve mape izdelkov (po pouku učitelj učencem pregleda rešen učni list, narejen pri pouku).	Opazovanje in poslušanje učencev pri reševanju nalog/izvedbi dejavnosti v paru.	Poslušanje pogovora o snovi med učenci.	Opazovanje in poslušanje učencev pri reševanju nalog/izvedbi dejavnosti v skupinah.
---	---	--	---	---	---

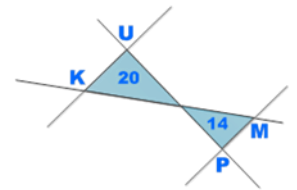

- Študenti bi bolj redko (enkrat mesečno) uporabljali bolj formalne metode
- Študenti 2. letnika bi pisni preizkus uporabljali občasno (1-krat tedensko)

Kratek neocenjen pisni preizkus znanja, ki bi ga pregledali.

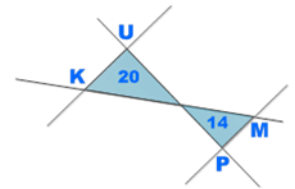
Izvedba matematičnega kviza z učenci.

Pregled učenčeva lista za samoocenjevanje (po obravnavi snovi učenec napiše kaj zna, kaj se bo še naučil in kako).

Neformalno preverjanje in taksonomske stopnje znanja

- Obravnavani vsebini: pisno množenje/deljenje večmestnih števil in pojem ploščine likov
- *Kako bi pri uri ugotovili, ali je potrebno snov naslednjo uro še enkrat razložiti?*
- Največji delež študentov bi ugotavljal znanje z **opazovanjem in poslušanjem učencev pri reševanju nalog**
- **Razlik** med študenti glede na letnik študija in študijski program **ni**

Izvajanje metod NFPZ

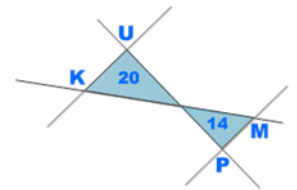
- Metoda opazovanja

Vloga učitelja pri skupinskem delu: primerno je, da bi z opazovanjem učencev sledila njihovemu razumevanju snovi (79,1 %)

Vloga učitelja pri individualnem reševanju: učence bi opazovala in individualno opozarjala na napake (71,6 %)

Večina študentov (94 %) bi upoštevala informacije pridobljene z opazovanjem učencev pri skupinskem delu za nadaljnje vodenje pouka

Med študenti glede na letnik študija in študijski program **razlik ni.**

Izvajanje metod NFPZ

- Metoda razgovora – nerazumljen učenčev odgovor

Med obravnavo računanja delov celote ($\frac{a}{b}$ od x) ste dali učencem za samostojno delo

naslednjo nalogo: $\frac{3}{5}$ od nekega števila je 12. Katero število je to?

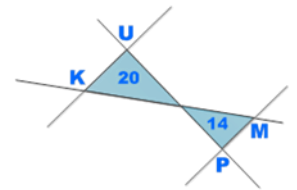
Pri obhodu po razredu ste v učenkinem zvezku opazili naslednjo rešitev:

$$12 \cdot 2 = 24$$

$$24 : 6 = 4$$

$$24 - 4 = 20$$

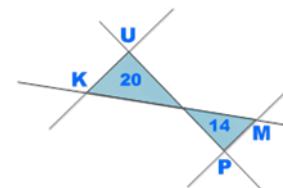
Kako bi postopali, ko bi pri učenki videli takšno rešitev naloge?

- **3 elementi razgovora** (kodiranje odprtega vpr.)

- zahteva po utemeljitvi (63,9 %)
- usmeritev na standarden postopek reševanja (58,6 %)
- vrednotenje odgovora (16,5 %)

Utemeljevanje kot način reagiranja je odvisen od letnika študija in študijskega programa

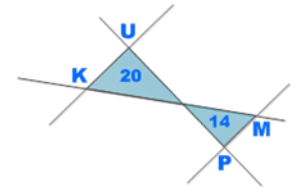

- Metoda razgovora – dvoumen učenčev odgovor

Učitelj želi med poukom ugotoviti, ali učenec razume pomen $p\%$ od neke količine.

Sledi razgovor učitelja z učencem:

- *Učitelj: Koliko je 10 % od 230.*
- *Učenec: 23.*
- *Učitelj: Zakaj?*
- *Učenec: Ker sem prestavil decimalno vejico eno mesto v levo.*

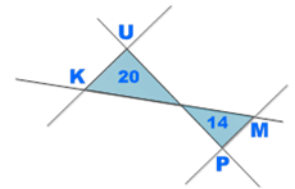

Najprimemnejši način postopanja ob razgovoru z učencem	Skupina							
	Razredni pouk 4.L		Matematika z vezavo 2.L		Matematika z vezavo 4.L		Skupaj	
	f	f %	f	f %	f	f %	f	f %
Učitelj bi dal še en primer, saj iz tega ne more sklepati.	73	94,8 %	38	95,0 %	15	68,2 %	126	90,6 %
Učitelj zazna možno nerazumevanje in ga želi razčistiti.	4	5,2 %	2	5,0 %	7	31,8 %	13	9,4 %
Skupaj	77	100,0%	40	100,0%	22	100,0%	139	100,0%

"učenca bi še vprašala, koliko je 17 % od 230, ker je učenca nujno potrebno preveriti še na drugih primerih, da vidimo, če dejansko razume snov"

"učenca bi vprašala, koliko je 20 % od 230, ker bi ga potem vprašala, če to pomeni, da moramo vejico premakniti za 2 decimalni mesti."

Med študenti so glede na študijski program statistično pomembne razlike.

- Metoda razgovora – nepravilen učenčev odgovor

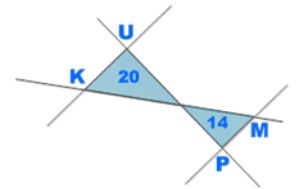
Pri uri ste se naučili, da imenovalec ulomka pomeni število enakih delov celote. Na vprašanje, kaj je imenovalec, vam je učenec podal naslednji odgovor:

Učenec: Imenovalec nam pove, koliko delov sestavlja celoto.

Študenti so v povprečju izbrali najprimernejše načine reagiranja na učenčev odgovor:

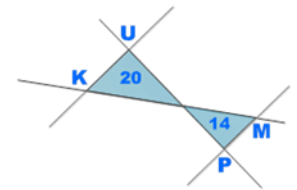
- Učencu odgovorim z vprašanjem, ki zahteva utemeljitev odgovora
- Ostali učenci komentirajo odgovor
- Vprašanje preusmerim še na ostale učence v razredu

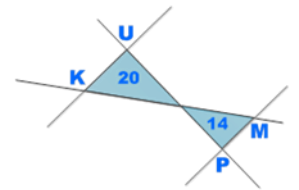
Primerjava glede na letnik študija in študijski program

- Študenti 2. letnika so pogosteje izbrali način reagiranja z razlago učencu
- Študenti 4. letnika matematika so v primerjavi s študenti 2. letnika matematike in 4. letnika razrednega pouka pogosteje izbrali načine reagiranja, ki omogočajo bolj poglobljen razgovor (odgovorim z vprašanjem, ostali učenci ovrednotijo odg.)

Sklepne ugotovitve

- Študente bi bilo smiselno bolj sistematično seznaniti z vsemi metodami NFPZ (tudi opazovanje učencev pri reševanju nalog, neverbalna komunikacija, vprašanja učencev) in jih kritično obravnavati (subjektivnost metod)
- Bolj poglobljeno obravnavati metodo razgovora v funkciji ugotavljanja znanja učencev
- Obravnavati primernost posameznih metod v odvisnosti od več dejavnikov (snovi)

Hvala za pozornost!